

# **SZAKDOLGOZAT**

**Kiss Krisztina**

**Gödöllő  
2025**



**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem**

**Szent István Campus**

**Állattenyésztési Tudományok Intézet**

**Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnök**

**alapképzési szak**

**Magyarország díjugrató lovak múltja és jelenje**

**Belső konzulens:** Abayné dr. Hamar Enikő

Egyetemi docens

**Belső konzulens intézete/tanszéke:**

Állattenyésztési Tudományok

Intézete/Állattenyésztés-technológiai és

Állatjóléti Tanszék

**Külső konzulens:** Horváth Lilla

Lótenyésztő

**Készítette:** Kiss Krisztina

XRZEH8

## Tartalom

1. Bevezetés .....	3
2. Vizsgálatom célja.....	3
3. Irodalmi áttekintés .....	5
3.1 A díjugratás történelme .....	5
3.2 Díjugratás Magyarországon .....	6
3.3 A díjugrató versenyek felépítése .....	7
3.4A díjugrató ló külleme.....	9
3.5 A magyar sportló kialakulása.....	10
3.6 A magyar sportló tenyésztése napjainkban.....	11
4. Anyag és módszer .....	17
4.1. Adatforrások.....	17
4.2. Módszerek .....	17
5. Eredmények és értékelésük.....	19
5.1 Magyar sportló elhelyezése a nemzetközi sportlovak között .....	19
5.2 A napjaink legeredményesebb ménei .....	20
6. Következtetések és Javaslatok .....	27
7. Összefoglalás.....	28
8. Köszönetnyilvánítás .....	29
9. Irodalmi források .....	30
10. Ábrák és táblázatok jegyzéke .....	32

## **1. Bevezetés**

Szakdolgozatom témája a magyarországi díjugrató lovak múltja és jelene. A díjugratás az egyik legkedveltebb és legnehezebb sport a világon. Magas szintű felkészültséget, szakmai tudást igényel, melyek az évtizedek során lefektetett szabályok, a szorgos, és megalapozott munka formáltak, és szolgáltak alapul a jövő formálásához. A díjugratás alapvetően a vadászlovaglásra és a tereplovaglásra vezethető vissza. A vadászatok alkalmával sokszor kellett árkokat, bokrokat, farönköket átugorniuk a lovaknak, és egy idő után ebből kialakult a versenyzés. A díjugratás az én életemben is nagy szerepet játszik. 2015 óta rendelkezem díjugratásban megszerzett rajtengedély vizsgával, azóta rendszeresen látogatom a versenyeket, mint néző, mint versenyző. A sportnak köszönhetően vásároltam anno egy magyar sportló kancát, akit tenyésztetni szerettem volna, emiatt részletesebben is belemerültem ebbe a témába, annak ellenére is, hogy végül a tenyésztői ambícióim megghiúsultak. Szakirodalmakat olvastam, hogy hogyan is lehetne egy eredményes sportlovat tenyésztetni.

Dolgozatomban szeretném részletesen bemutatni a magyar sportlótenyésztés múltbeli, illetve jelenlegi helyzetét, egyben adott magyar fajták fejlődésének a mutatóit, és egymáshoz mérten való fejlődését az évek során. Fontos a múltbeli lovak, főként a fedezőmének sporteredményeit és az utódjaikat analizálni, mivel az adott lovaknak az erősségét és képességét a jövő és a modern sportlovak fejlődésében nagy szerepet játszhatnak. Viszont a mai modern magyar sportló egy szintetikus fajta, ami azt jelenti, hogy a lovak többnyire már a külföldi sportló fajtákkal vannak keresztezve, mint például a hannoveri, holsteini és oldenburgi sportlovakkal. Ez a keresztezés azért előnyös, mivel a külföldi sportlovak pozitív tulajdonságai és képességei bevonhatóak a magyar tenyész állományba. Előnyös még a hazai és a nemzetközi piacon való értékesítése is ezeknek a keresztezéseknek, mivel a különböző elit vérvonalak és az általuk hordozott megfelelő képességek fellendítik a magyar lóexportot, mely elősegíti annak további fejlődését és a nemzetközi szinthez való teljesítmény megtartást.

## **2. Vizsgálatom célja**

- I. A díjugratás történelmi háttérének, kialakulásának és megjelenésének vizsgálata nemzetközi és hazai viszonylatban.
- II. A magyar sportló vonalaik áttekintése
- III. A magyar sportló szerepének felmérése a hazai és nemzetközi díjugratásban

- IV. A legfontosabb lóvonalak megállapítása, a magyar sportló fajtán belül, továbbá a fentmaradt vonalakat ápoló és azokat fenntartó tenyészetek felkutatása.
- V. A magyar sportló fajtára jelenleg nagy hatással lévő ménék vizsgálata.

### 3. Irodalmi áttekintés

#### 3.1 A díjugratás történelme

A díjugratás a tereplovaglásból és a vadász lovaglásból alakult ki. Alapjának főként a vadászati hajtásokat lehet tekinteni, mely során a vad űzése közben különböző akadályokba ütköztek a lovas hajtók, de a vadászat sikerességének az érdekében ezeken a természetesakadályokon is tovább kellett haladniuk, például kidőlt fák, bokrok, patakok, ezzel kihasználva a lovak ugróképességét, engedelmességét és idomítottságát. Később a katonai időszakokban a bevonult lovasság között versengés alakult ki, ami a lovak kiválóságát állította a középpontba. Ezek a versenyek szolgálták a díjugratás alapköveként, hiszen ezekből kezdődtek a magasugró versenyek, majd a kombináltakadályversenyek, vonalvezetéssel (Hecker, 1986).

Az első lovasverseny, amit hivatalos keretek között zajlott, ami már fix szabályrendszert követek és a mai versenyek felépítéséhez hasonlóságot mutattak. A 19. század második felében jelent meg. 1868-ban történt az első magasugró és távolugró verseny, ami Írországban került megrendezésre. A 19. század legnépszerűbb helyszínei London, Dublin (Royal Dublin Society Show), Párizs és Bécs voltak. Az itt rendezett versenyeken komoly figyelmet szenteltek a lovas stílusára. A későbbiekben a szabályzatok módosultak és egyre fontosabbá vált a lovak ugróképességének bírálata (Kiss, 2005).

1900-as Nyári Olimpiai Játékokon kapott szerepet először a lovaglás, mint sport. Ekkor hivatalosan csak a lovas póló szerepelt a sportágak között. Maga a díjugratás az olimpián 1912 óta lett hivatalos sportág a stockholmi játékoktól kezdve, és azóta is folyamatosan jelen van. 1921-ben megalakult a Fédération Équestre Internationale röviden: FEI- magyarul a Nemzetközi lovas szövetség (Kiss, 2005). A székhelye Párizs, ahol történt a szabályok egységesítése és kialakítása, ami a modern díjugrató versenysport születését jelentette. 1924-ben a FEI első feladata a Párizsi Olimpiai versenyszámok elbírálásának kidolgozása volt. 1925-ben létrehozták a nemzetközi szabályokat, amelyek évről évre változtak és fejlődtek (Ernst et al, 2023).

A magasugratás fénykora az első világháború kitörésével, 1914-ben fejeződött be. A két világháború közötti időszakban a díjugratás népszerűsége csökkent, majd a második világháború után az érdeklődés el is tűnt. A versenyzés a háború miatt szakadt meg, és csak 1948-ban indult újra. A magasugratás világrekordját Alberto Larraguibel kapitány és Huaso lova tartják, akik 1949-ben kettő méter negyvenhét centiméter magasságot ugrottak (Pannyi, 2018).

A korai, kiemelkedő versenyszámok közé tartozott a Nemzetek Díja, melyet 1929-től a FEI szabályzata szerint kellett rendezni. Az akkori szabályok szerint a versenyszám 12-16 számozott akadályból (16-20 erő kifejtésből) állt. Az akadályok magassága 120cm és 140cm között terjedt, és az elvárt iram 400 m/perc volt. 1935-ben a FEI bevezette azt a szabályzatot, hogy a nemzetek évente csak egyszer rendezhettek Concours Hippique International Officiel - röviden- CHIO hivatalos verseny (Anonym, [N.a]).

Napjainban a díjugrató versenyek teljesen átalakultak. Különböző kategóriákban mérhetik össze a lovasok és lovak képességeiket, az adott párosok felkészültségéhez mérten.

### **3.2 Díjugratás Magyarországon**

A díjugratás magyarországi története szorosan kapcsolódik az osztrák-magyar monarchiabeli versenyekkel. Az első versenyt 1873-ban Pozsonyban rendezték. 1874-től Bécsben már évente tartottak díjugrató versenyeket (Anonym, 1984).

A magyar lovassport szervezeti alapjait a Magyar Lovassport Egyesületek Országos Szövetsége, (ami a mai Magyar Lovas Szövetség elődje) hozta meg, amely 1924-ben alakult meg. A Nemzetközi Lovas Szövetség csak 1924-ben vette fel tagjaként. 1924-ben Berlinben indultak a magyar lovasok először csapatversenyen. 1926-ban Margitszigeten megrendezték az első nemzetközi versenyt Magyarországon. 1929-ben volt az első Nemzetek Díja versenyszám, aminek a Kőbányán megnyitott Mezőgazdasági Kiállítás területe adott otthont (Ernst, 1920-1944).

A magyar lovasoka nemzetközi versenyeken eleinte csapatban indultak, és kiemelkedő eredményekkel tértek vissza Magyarországra. 1931-ben Platthy József, Schaurek Ottmár, Odescalchi Miklós és Kánya Antal alkotta a magyar csapatot és megszerezték az első díjat Salzburgban. 1935-ben Schaurek Ottmár egyéni győzelmet szerzett. 1936-ban Magyarország lovassportjának legkiemelkedőbb eredményét Platthy József érte el Sellő nevű lovával egyéni nyolcszoros országos bajnok lett, majd a Berlieni Olimpián bronzérmét szerzett (Némethy, [N.a]).

A magyar lovassport szempontjából hatalmas előrelépést jelentett, amikor 1964-ben Magyarország szervezhette meg az Ifjúsági Díjugrató Európa-bajnokságot. A versenyen tizenöt nemzet vett részt abban az időben a legnagyobb mezőny volt. 2000-ben hosszú év után Magyarország újra otthont adhatott a korosztályos Európa-bajnokságnak Hortobágyon. A rendezvényen huszonkét ország vett részt, több mint húszezer nézővel (Anonym, 2006).

1998-ban Túri József vezetésével Sós Attila, Hevesi Barnabás és Fodor Gábor alkotta csapat részt vett a Nemzetek Díján, majd egy héttel később a pozsonyi versenyt megnyerték. 2003-ban a budapesti Nemzeti Lovardában szervezett Világkupán teltházias nézőközösség volt, több mint tíz ország képviseltette magát. 2008-ban a Kiskunhalasi Határőr Lovardában megrendezésre került Nemzetek Díján Pirik Zsolt, Kövy András, James Wingrave és Horváth Balázs csapat győzelmet aratott megszerezve ezzel Magyarország hetedik Nemzetek Díja győzelmét (Pataky, 2010).

### **3.3 A díjugrató versenyek felépítése**

Magyarországon ahhoz, hogy valaki versenyezhesen a Magyar Lovassport Szövetség szabályzatának kell megfelelni. 2025-től bevezették a Caprilli 2 Vizsgát, ami technikai és etikai ismereteket ad, melyek szükségesek a Rajt Engedély vizsgához. Amely egy online elméleti, vizsgából áll, és egy gyakorlati számonkérésből. A versenyen való részvétel egyik feltétele, hogy a versenyzőnek rendelkeznie kell érvényes orvosi vizsgalattal. Ezen alkalmassági egy évre szól a felnőtteknek a gyermek versenyzőnél pedig fél évre. A vizsga sikeressége (legalább 60%) teljesítésével a lovas mehet tovább rajtengedély vizsgára. Maga a rajtengedély vizsga a díjugrató versenyeken való indulást adja (Magyar Lovassport Szövetség, 2025).

Ahhoz, hogy egy díjugrató versenyt meg lehessen szervezni különböző feltételek kelljenek hozzá. Szükséges a befogadó helyszín, ahol rendezik magát a versenyt és annak a helynek meg kell felelnie a Magyar Lovassport Szövetség által fenntartott szabályzatnak. Lovasversenyt kizárólag a Szövetség tagszervezete rendezhet, amely teljes felelősséget vállal a rendezvény jogszerű és szabályos lebonyolításáért. Minden versenykiírásnak kötelezően hivatkoznia kell az MLSZ vonatkozó szabályzataira. A legsúlyosabb szabályszegésnek számít az engedély nélkül, díjakat szedve vagy pénzdíjat fizetve szervezett „Fekete Verseny”, amelyen való részvétel automatikus eltiltást von maga után. A versenyrendezői jogosultság feltétele a Szövetséggel szembeni pénzügyi tartozásmentesség és a versenynaptárban vállalt kötelezettségek teljesítése. A versenyszámokat szigorúan el kell különíteni kategóriák szerint (pl. Felnőtt, Fiatal Lovas, Gyermek, Póni), biztosítva az esélyegyenlőséget és a fejlődési szintek szerinti versenyeztetést.

A biztonságos és sportszerű versenyzés érdekében szigorú technikai és személyzeti feltételeknek kell megfelelni. A versenypályának és a melegítőpályának megfelelő talajminőségűnek és a szakági előírásoknak (pl. díjugratásban az akadályok magassága, vonalvezetés) megfelelően kialakítottak kell lennie, például minimum 20x40-es fedeles pálya méret. A rendezőnek kötelező biztosítania a hivatalos közreműködők jelenlétét, mint a

megfelelő minősítésű versenybíróság, a kijelölt versenyállatorvos (aki felelős az állategészségügyi vizsgálatokért), valamint az ügyeletes patkolókovács. Ezek a szakemberek garantálják a verseny sportszakmai hitelességét és a lovak jólétét.

A díjugrató versenyt a szövetség által választott bírók, stewardok, pályaépítők vezérik le.

A nemzetközi versenyek Concours de Saut International -röviden CSI- való indulás feltételei. Első a kötelező FEI regisztráció, ez vonatkozik a lovasra, akinek érvényes éves regisztráció kell más néven licenccel, melyet a Magyar Lovas Szövetség -röviden MLSZ- ügyfélkapuján lehet megigényelni. A lónak szintén kell érvényes regisztráció (FEI, 2025).

A nemzetközi versenyeken esetleges bajnokságokon való szerepléshez minősülni kell.

### **1.táblázat:** Nemzetközi versenyek rövidítése és jelentése

(Forrás: Saját adatbázisból szerkesztve a FEI versenyszabályzat alapján)

<b>Kategória</b>	<b>Jelentés</b>	<b>Korosztály</b>	<b>Akadálymagasság</b>	<b>Versenyszámok</b>
<b>CSIO5*</b>	Ötcsillagos	Felnőtt	<b>160 cm</b>	Nemzetek Díja, Nagydíj (Grand Prix)
<b>CSIO4*</b>	Négycsillagos	Felnőtt	<b>150–160 cm</b>	Nemzetek Díja, Nagydíj (Grand Prix)
<b>CSIO3*</b>	Háromcsillagos	Felnőtt	<b>145–150 cm</b>	Nemzetek Díja, Nagydíj (Grand Prix)
<b>CSIO J</b>	Junior (Ifjúsági)	14–18 éves	<b>140 cm</b>	Junior Nemzetek Díja, Junior Nagydíj
<b>CSIO Y</b>	Young Rider (Fiatal Lovas)	16–21 éves	<b>145 cm</b>	Fiatal Lovas Nemzetek Díja, Fiatal Lovas Nagydíj
<b>CSIO Ch</b>	Children (Gyermek)	12–14 éves	<b>130 cm</b>	Gyermek Nemzetek Díja, Gyermek Nagydíj
<b>CSIO P</b>	Pony (Póni)	12–16 éves	<b>135 cm</b>	Póni Nemzetek Díja, Póni Nagydíj
<b>CSIO U25</b>	Under 25	16–25 éves	<b>145–150 cm</b>	U25 Nemzetek Díja, U25 Nagydíj

A versenyszámoknál feltüntetett csillagok a versenyszámok nehézségét jelölik, minél több csillagos az adott versenyszám annál nehezebb és ez által a pénzdíjazás is több.

A Nemzetek Díja nem csupán egyéni verseny, hanem csapatverseny az országok lovasai és lovai versengenek egymással. Ebben a versenyszámban minden nemzet négy lovast nevez a versenyszámba. Maga a versenyszám két fordulóból áll, tehát a lovasok két pályát lovagolnak le. A versenyszám első fordulójában mindig a csapatból a három legjobb eredményt veszik figyelembe. A második fordulóból szintén a csapat három legjobb eredménye számít, amihez az előző forduló hibapontjai is hozzáadódnak. Ha a versenyszámban azonos összpontokat értek el a csapatok akkor összevetésre kerül sor. (Jónás et al, 2008).

### **3.4A díjugrató ló külleme**

A díjugratásban elvárt csúcsteljesítmény eléréséhez a kiváló genetikai adottságok mellett elengedhetetlen a ló funkcionálisan ideális külleme és a tökéletes egészségügyi állapota, melyek szoros összefüggésben állnak a sérülések megelőzésével és a hosszú távú terhelhetőséggel. A küllemi bírálat során ezekre a tulajdonságokra fektetik a legnagyobb hangsúlyt, mivel azok nagymértékben befolyásolják a ló mozgásmechanikáját és egyensúlyát.

A díjugrató lovaknál a dinamikus elrugaszkodás és a talajra érkezéskor fellépő jelentős ütéscsillapítás miatt kulcsfontosságú a szabályos lábszerkezet és a kiváló pataszerkezet.

A robbanékonyság és a tolóerő a hátulsó lábakból ered. Kifejezetten fontos a far és a comb megfelelő, terjedelmes izmoltsága főként a farizmok és combfeszítők, melyek lehetővé teszik a ló számára a súlypont hátra helyezését, az ugrások előtti összeülést és a kellő dinamikát a kombinációkban és a szóló ugrásokban (MLOSZ, 2025). A hátulsó végtagok ideális szögállása, különösen a csánk szög helyes beállása alapfeltétel, mivel ez biztosítja az ízületek egyenletes terhelését és maximalizálja az ugróerőt.

Az egészséges pata a lovagló sportban alapvető követelmény. A díjugrató ló patájának erős patafallal, megfelelő nagysággal és ideális szögállással kell rendelkeznie, mely elengedhetetlen a terhelés csillapításához és a talajjal való megfelelő kontaktushoz. A lábállásbéli hibák, mint a szűk vagy a tölcséres lábállás, nem csupán rontják a mozgást, de drasztikusan növelik az ízületi sérülések kockázatát (Jónás et al, 2008).

A ló mellső része, különösen a lapocka és a nyak, felelős a ló egyensúlyáért, a lendület átviteléért és az ugrás ívéért.

A lapocka dőlésszöge és hossza közvetlenül befolyásolja a ló lépéshosszát és ugrás közbeni mozgásterjedelmét. Díjugrató lovak esetében a cél a minél nagyobb dőlésszög, ideálisan a talajhoz képest 45–50 fok közötti szög. Egy hosszú, jól dőlt lapocka a hozzá kapcsolódó,

hosszú felkarcsonttal együtt nagyobb izomerőt és rugalmasságot biztosít, lehetővé téve a végtag maximális előre nyúlását és a súlypont áthelyezését az elugrás előtt.

A díjugrató lónál a magas illesztésű és jól ívelt nyak elengedhetetlen a megfelelő egyensúlyhoz. Ez az anatómiai adottság teszi lehetővé, hogy a ló mind síkmunkában, mind az ugrások felett a súlypontját a hátulsó lábakra helyezze, miközben az ugrásív felett a nyak előre és lefelé történő nyújtásával kiegyensúlyozza magát. A nyak és a hát vonalának szabályos kapcsolódása segíti a ló hátának aktív használatát, ami a dinamikus ugróképeség feltétele.

Ezek a küllemi követelmények a Magyar Lótenyésztők Országos Szövetségének (MLOSZ) törzskönyvezési szabályzatában és a tenyész vizsgákon (STV) is kiemelt szerepet kapnak, ahol a ló testtájjait pontozzák, és a mozgás, a lábszerkezet, alapján történik a szelekció.

### **3.5 A magyar sportló kialakulása**

A magyar sportló története egészen a 18. századik nyúlik vissza. A fajta születési helye a Mezőhegyesi Állami Ménes területe. 1961-es rendeletet, amit az Állami Gazdaságok Főigazgatóság határozta meg, hogy a hadseregben és a mezőgazdaságban használt hagyományos fajták, mint a nóniusz, gidrán, furioso-north star helyett a sportló- és versenylótenyésztés kerül előtérbe (Szollár, 2021). A rendelet hozásának oka a sport iránti megnövekedett társadalmi igény, melynek során a lovak funkciója a munkából a versenyzés területére helyeződött át.

A magyar sportló -röviden HSH- tenyésztése először keresztezéses nemesítéssel indult azzal a céllal, hogy sokoldalú sportághoz jól alkalmazkodjon. Mint díjugratásban, díjlovaglásban, fogathajtásban és militaryban (Szélesi, 2022). Maga a keresztezés egy fajtaalapból indult, amik a hazai fajták voltak (kisbéri félvér, nóniusz, furioso-north star, gidrán) és a nyugat-európai elit sportlovak (hannoveri, holsteini és holland mellegvérű) fajták tudatos keresztezése. A kiinduló kancaállomány vegyes volt, A kiinduló kanca állomány viszonylag vegyes volt, mivel 44 nóniusz kanca, 16 mezőhegyesi félvér, 6 gidrán, 5 dán, 12 egyéb kanca másmilyen fajtából való félvér és 9 ismeretlen kancából állt az állomány. Kezdetben nagy hangsúlyt fektettek az angol telivérek keresztezésénél (MSLT 2025). A magyar sportló tenyésztését a Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete -röviden MSLT- felügyeli 1990 óta.

A HSH tenyésztésében két mén Ramzes Junior és Aldato vállalt kucsszerepet, akik Mezőhegyesen fedeztek. Ramzes Junior egy Hannoveri származású 1964-ben érkezett Magyarországra. Kisebb méretű volt, de a küllemét jól örökölte, sporteredményt csak azok a csikói értek el, akik kiemelkedő kancacsaládból származtak. Aldato egy holsteini származású

mén, aki tizenhárom éven keresztül fedezet Mezőhegyesen. A harmadik mén, aki nagy szerepet vállalt a kezdetekben az Toborzó 1970-ben jött Magyarországra. Fajta kialakításában a Rádiháza ménest is meg kell említeni, mivel az új vérvonalak mellett megőrizték a régi kancacsaládokat (Ervin, 2023).

A tenyésztési munka eredménye a versenyeken való sikerekben mutatkozott meg. Az Olimpián Kemál-36 és Zsizsik nevű lovak szerepeltek magyar lovassal. Magyar tenyésztésű lovaknak szólt a himnusz a Fiala Lovak Világbajnokságán Colombo, Keve és Timpex Cent tiszteletére. 2013-ban a gyermek Európai-bajnokságon egyéni aranyérmet nyert Bognár Jen-Cor nyergében Weinhardt Virág. 2015-ben az Aacheni Európai-bajnokságon magyar lovasok HSH lovakkal indultak Timpex Bölcsész, Zordon és Isti, aki 32. helyen végzett (Szollár 2021).

### **3.6 A magyar sportló tenyésztése napjainkban**

Napjainkban az MSLT mintegy 1700 kancát regisztrált, a tenyésztési mének száma a 200-at közelíti és a regisztrált csikók száma 500 körüli. A mének között egyre több a külföldi/import mén, akiket honosítanak HSH-nak, vagy magyar tenyésztési engedélyt kapnak. A fajtában gyakran alkalmaznak már import friss és mélyhűtött spermát.

A modern tenyésztéstechnológiai eljárásoknak köszönhetően a kiváló minőségű kancák embrió-átültetés segítségével is vemhesíthetőek. Ennek a technológiának hála ma már a legjobb minőségű méntől való genetika tovább örökíthető bármely minőségű kancába anélkül, hogy a kancának meg kellene szakítania a verseny karrierjét. Ez a technológia elérhető már hazánkban is a Scuderia Sonnevend tenyésztési állomáson, amely az első lóembrió klinika a középeurópai régióban (Clinica SA ZRT 2024).

A tenyésztő a donor kancát fedezteti a kiválasztott méntől származó spermával (friss vagy fagyasztott). A megtermékenyülés a kanca méhében történik meg. A fedezés után körülbelül 7-8 nappal az állatorvos speciális folyadék segítségével kimostatja az embriót a donor kanca méhéből. Ekkor az embrió még nagyon kicsi, de már elhagyta a petevezetékét.

A kimosott embriót ezt követően beültetik egy recipiens kancába. Ez a befogadó kanca genetikai szempontból kevésbé értékes, de reprodukciós szempontból alkalmas arra, hogy kihordja a vemhességet. A sikeres beültetés kritikus feltétele, hogy a recipiens kancát hormonkezeléssel szinkronizálják a donor kancával, azaz a méhállapotának pontosan meg kell egyeznie az embrió fejlettségi fokával. A recipiens kanca viseli ki a vemhességet, és világra hozza a csikót. A csikó genetikailag 100%-ban a donor kancától és a fedezőméntől származik.

A Clinica SA által is kínált, még modernebb asszisztált eljárások – mint a Petesejt Leszívás (OPU) és az Intracitoplazmatikus Spermium Injekció (ICSI) – lehetővé teszik, hogy a petesejtet leszívják a kancából, majd laboratóriumban termékenyítsék meg. Ezek az eljárások különösen hasznosak nehezen termékenyülő, vagy idős, de genetikailag mégis értékes kancák esetében.

Összességében az embrióátültetés a magyar sportlótenyésztésben is kulcsszerepet játszik, mivel lehetővé teszi az elit vérvonalak gyors multiplikációját anélkül, hogy kockáztatnánk a donor kanca versenykarrierjét.

A magyar sportló tenyésztése kettő állami méneshöz köthető a Mezőhegyesi és a Hortobágyi méneshöz. Ez mellett vannak folyamatos próbálkozások és tenyésztési programok, például a Csekonics program, más néven Nemzeti Lótenyésztési és Lovassport Fejlesztési Program, amely 2021 január 1. indult el. A kezdeményezés fő célja a magyar olimpiai lovassport felzárkóztatása volt (díjugratás, díjlovaglás, lovastusa), valamint a hazai sportlótenyésztés (HSH) genetikai alapjainak megerősítése az elit vérvonalak bevonásával.

A program nevét Csekonics Józsefről (1755–1824) kapta, aki az első magyar katonai ménés, a mezőhegyesi ménés megalapítója volt, szimbolizálva ezzel a nemzeti lótenyésztés újraalapításának szándékát. A program három fő pillérré épül:

A legfőbb pillér a magyar lófajták genetikai minőségének javítását célozza elit genetika bevonásával, melynek fő alapja a nemzetközi vérvonalak mint a díjugratásban a Chacco-Blue vonal, melynek fő célja a felzárkózás a globális élmezőnyhöz, továbbá a nemzeti fajta megőrzése, különös hangsúlyt fektetve a magyar történelmi fajták például: a magyar sportló, a gidrán, a nóniusz genetikai értékének fenntartására és modernizálására.

Támogatja a modern reprodukciós technológiák, mint az embrióátültetés és a mélyhűtött sperma használat szélesebb körű alkalmazását a sportlótenyésztésben.

A program célja a megfelelő háttér megteremtése a minőségi munkához, a legjobb infrastruktúrával ötvözve. Támogatja a kiemelt állami ménések Mezőhegyes, Hortobágy fejlesztését, felújítását, hogy azok a tenyésztés regionális központjaiként működhessenek.

Pénzügyi támogatást nyújt modern lovasbázisok, edzőközpontok és a nemzetközi versenyek megrendezésére alkalmas létesítmények kialakítására például a Nemzeti Lovarda.

A tenyésztés csak akkor ér eredményt, ha a lovakat képzett szakemberek lovagolják és képzik, így azok utánpótlásának kiképzése az egyik fő szempont volt.

<b>Mén neve</b>	<b>Fajta (Szül. Év)</b>	<b>Sportkarrier Kiemelése</b>
<b>Chacco Blue II</b>	Oldenburgi (2007)	Európa-bajnoki és 5* Nagydíj részvétel (pl. Krucsó Szabolccsal); később brazil színekben folytatott sikereket.
<b>Csui</b>	Oldenburgi (2005)	Kimagasló nemzetközi és hazai eredmények 150 cm-es szintig (pl. Mráz Tamással).
<b>JB Koronaőr</b>	<b>Magyar Sportló</b> (2011)	<b>Magyar tenyésztésű lóként minden idők legjobb</b> eredménye a Lankeni Fiala Lovak Világbajnokságán. Számos U25-ös GP győzelem (Jármy Vince).
<b>PM Balougraf</b>	Württembergi (2007)	<b>Ötszörös magyar bajnok</b> (Horváth Balázssal), 150 cm-ig versenyzett.
<b>Timpex Cent</b>	<b>Magyar Sportló</b> (2003)	Versenyzett 160 cm-ig (Ifj. Szabó Gáborral). <b>Timpex Fényév</b> nevezetű utódot adott.

Támogatja a lovas utánpótlás nevelését, az iskolai lovasoktatási programokat és a fiatal lovak versenyrendszerét, hogy a tehetséges lovak minél hamarabb bekerülhessenek a teljesítményalapú szelekcióba.

A Csekonics program a magyar kormányzat által kezdeményezett, hosszú távú stratégiai válasz a globális sportlótenyésztés kihívásaira. Célja, hogy a teljesítményorientált tenyésztés, a modern technológiák és a célzott támogatások révén a magyar lovasélet és a HSH (Magyar Sportló) fajta újra nemzetközi szinten is releváns tényezővé váljon.

Ezen kívül még jelen vannak különböző magánménések is, mint például a Tárbály Úr Timpex ménese, Pataki Mihály Úr ménese, Bognár István Úr ménese, Rádiháza-Kabala ménese, Enying-Sáripusztai ménese (Anonym [N.a]).

## **2.táblázat:** Kiemelt ménék a tenyésztésben

(Forrás: Saját adatbázisból szerkesztve, a Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége)

A Chaco Blue II oldenburghi mén utódja, JB Csákó (2016), az MSLT méneskönyvi jóváhagyásában magyar nemesített bajnoki címet szerzett. Továbbviszi a rendkívül keresett Chacco-Blue és Carthago vonalat. Szerepelt Krucsó Szabolccsal 5\* versenyen.

Csui mén örökíti a robbanékony erőt sugalló küllemi jegyeket (erős hát és far, térölelő vágta). JB Koronaőr, akinek tenyésztője Dr. Jármly Miklós. Eredményesen versenyzik napjainkig Jármly Vinczével.

PM Balougraf egy württembergi mén, sikeres utódai vannak, pl. PM Baloustar (150 cm Grand Prix 3. hely). Ő segítette az ötszörös bajnokot Horváth Balázst 150cm-en (Pataki,2018).

Timpex Cent kiemelkedő képességű magyar tenyésztésű ló, aki 160cm-ig eredményesen versenyzett. Javasolt magasabb, rámásabb kancákkal párosítani kisebb termete miatt. Egyik utódja: Timpex Fényév eredményesen versenyzett.

A magyar sportló tenyésztésének és törzskönyvezésének szabályzatait nem más adta ki, mint a Magyar Sportló és Félvér Tenyésztők Országos Egyesülete. A tenyésztési szabályzat célja nem más, mint a magyar félvér és a magyar sportló másnéven a mezőhegyesi félvér állomány minőségi fejlesztése. A Tenyésztési és Törzskönyvezési Szabályzat -röviden TTSZ-, ez a szabályzat mindenféleképpen tartalmazza a tenyésztési programot, ami a szabályzat szerint minden olyan tenyészállatra vonatkozik, ami a fajta törzskönyvében szerepel. Magyar Sportló és Félvér Tenyésztők Országos Egyesülete -röviden MSLT- törzskönyvet vezet, ami áll főtörzskönyvből és melléktörzskönyvből, ezt a törzskönyvet az egyesület méneskönyv néven publikálja (Anonym, [N.a]).

**3.táblázat:** „A” Törzskönyvi Osztály – Ez az osztály tartalmazza azokat a méneket, amik a magyarsportlótenyésztés fő irányát képviselik.

(Forrás: saját adatbázisból szerkesztve, a Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete adataiból)

<b>Követelmény</b>	<b>Részletes Előírás</b>
<b>Kor</b>	Betöltött 3 éves kor (a tenyésztésbe állítás évében).
<b>Származás</b>	Hiteles, <b>4 ősi soros</b> származás igazolása szükséges.

<b>Követelmény</b>	<b>Részletes Előírás</b>
<b>Származási Előírások</b>	Minden melegvérű fajta elismert. Ismeretlen ős nem szerepelhet. Idegen fajtájú mén is felvehető. Honosításhoz a külföldi útlevél 3 ősi soros igazolása elegendő.
<b>Teljesítményvizsga</b>	Eredményes szereplés a <b>Ménkiválasztáson (STV I.)</b> és teljesített <b>Ménvizsga (STV II.)</b> lovas alatti feladata – vagy az <b>elvárt korosztályos sportteljesítmény</b> – igazolása.
<b>Egészségügyi Szűrés</b>	Kötelező állatorvosi szűrésen való átesés (6. melléklet szerinti előírások).
<b>Marmagasság</b>	Minimum <b>160 cm</b> (bottal mérve).

**4.táblázat: „B”** Törzskönyvi Osztály (Nemesítő fajta) - ez az osztály a fajta nemesítését segíti, különleges vérvonalakat tartalmaz.

(Forrás: saját adatbázisból szerkesztve, a Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete adataiból)

<b>Követelmény</b>	<b>Részletes Előírás</b>
<b>Alkalmazható Fajta</b>	Angol telivér, angloarab, arab telivér, shagya-arab és akhalteke.
<b>Kor</b>	Betöltött 3 éves kor (a tenyésztésbe állítás évében).
<b>Származás</b>	Hiteles, <b>4 ősi soros</b> származás igazolása.

**5.táblázat: „C”** Törzskönyvi osztály (célpárosítás) – a korlátozott tenyésztési engedéllyel rendelkező méneket fedi le.

(Forrás: saját adatbázisból szerkesztve, a Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete adataiból)

<b>Követelmény</b>	<b>Részletes Előírás</b>
<b>Alkalmazhatóság</b>	Fogat szakirányú és korlátozott tenyésztési engedéllyel rendelkező ménnek.
<b>Kor</b>	Betöltött 3 éves kor (a tenyésztésbe állítás évében).
<b>Származás</b>	Hiteles, <b>4 ősi soros</b> származás igazolása.
<b>Teljesítményvizsga</b>	Részvétel a Ménkiválasztáson.

**6.táblázat:** Kancák felvételi követelményei a Főtörzskönyvbe – regisztrációja a származás, küllem alapján történik

(Forrás: saját adatbázisból szerkesztve, a Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete adataiból)

<b>Követelmény</b>	<b>Részletes Előírás</b>
<b>Kor</b>	Betöltött 3 éves kor (a tenyésztésbe állítás évében).
<b>Származás</b>	Hiteles, <b>4 ősi soros</b> származás igazolása.
<b>Fajta Tisztaság</b>	A származásban legfeljebb <b>12,5%-nál</b> több ismeretlen (vagy nem melegvérű) ős szerepelhet.
<b>Küllembírálat</b>	Kötelező küllemi bírálat az egyesület által jóváhagyott <b>70 pontos MSLT bírálati lapon</b> (a regisztrációhoz).
<b>Pontozás</b>	A kancának a küllemi bírálat során a <b>részkritériumok mindegyikében minimum 5 pontot, a típusban minimum 6 pontot</b> kell elérnie.
<b>Marmagasság</b>	Minimális marmagasság <b>158 cm</b> (bottal mérve).

## **4. Anyag és módszer**

Az anyag és módszertanom vizsgálatának központjában nem más áll, mint a magyar sportló teljesítménye nemzetközi versenyeken, díjugratásban és annak összehasonlítása más díjugrató sportlovakkal szemben. A kutatásom során olyan más lófajták méneskönyvét vettem figyelembe, mint a Holsteini, Zangersheide, belga melegvérű, holland melegvérű és a Hannoveri, amelyeknek begyűjtöttem a World Breeding Federation for Sport Horses -röviden WBFSH- szereplő adatait. Amelyek tartalmazzák a nemzetközi versenyek való szereplésüket pontszámos értékelés alapján és összehasonlítottam azokat, hogy megkapjam a kívánt eredményeket. Vizsgálatom során az elmúlt 5 év adatait elemeztem ki, a megfelelő és specifikált értékelés és eredmények elérése érdekében, mely 2021-től 2025-ig számított. Vizsgálatom célja, hogy bemutassam a hungarian sporthorse -röviden HSH- lovak hol is tartanak más fajtákhoz képest és milyen származási ménnek voltak a legnépszerűbbek az adott években, a versenyeken szereplő utódok alapján.

### **4.1. Adatforrások**

Kutatásom során a World Breeding Federation for Sport Horses -röviden WBFSH- hivatalos oldalát használtam adatforrásként. Erről az oldalról szereztem be azokat az információkat, amelyek a magyar sportlovak (röviden: HSH) versenyeredményeit és méneskönyvi adatait tartalmazzák. A World Breeding Federation for Sport Horses minden évben közzéteszi a fajtájukban kimagasló eredményeket elért lovak rangsorát. Az oldala Federation Equestre Internationale (FEI) versenyeredményeivel dolgozik, és ezek alapján állítja fel a sportlovak rangsorát. A rangsor pontrendszere a versenyek nehézségi szintjén alapul, minél nehezebb versenyszámban indul az adott ló, annál több pontot kap. Mivel nemzetközi versenyről van szó, a pontozásnál figyelembe veszik a csillaggal jelölt kategóriákat pl. egy-, két-, vagy több csillagos versenyek, amelyek az adott versenyszám nehézségét jelzik.

### **4.2. Módszerek**

A kutatásom módszere a 2021-től 2025-ig tartó periódus díjugrató verseny évadjainak elemzése a sportlovak származását és eredményeiket tekintve. WBFSH és a FEI sportlovak származásának eredményeinek és méneskönyveinek adatai alapján hasonlítottam össze a

lovakat, mely adatbázishoz rendelkezem bővebb hozzáféréssel, mivel van FEI sportolói számom. Az adathalmazból kiértékeltem a legjobb méneskönyveket, legeredményesebb sportlovakat és a legeredményesebb apai vérvonalakat. Az eredményekből következtettem a modern lótenyésztés irányelveire, fókuszálva legeredményesebb fedezőménekekre és méneskönyvekre.

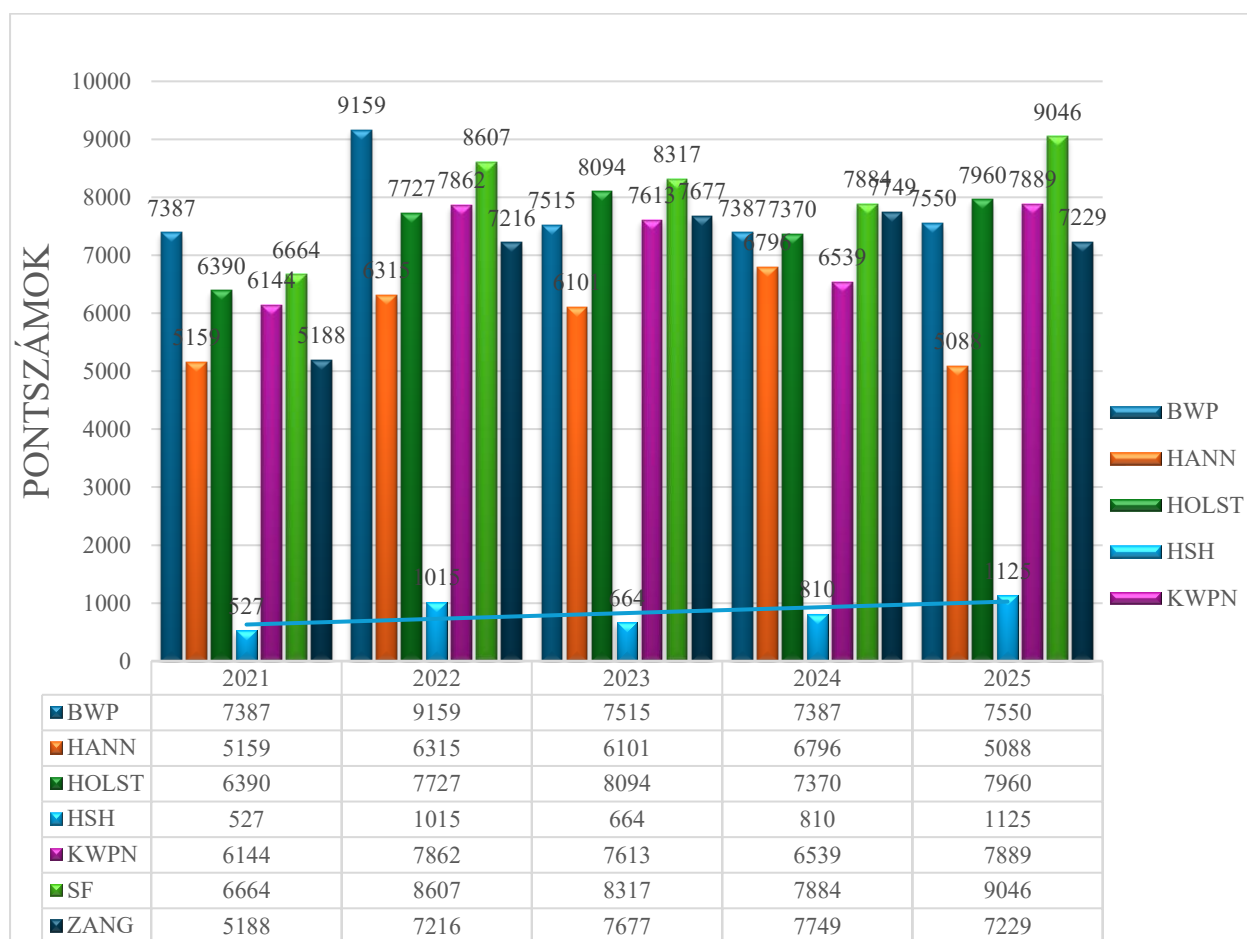
## 5. Eredmények és értékelésük

Ahhoz, hogy átfogóan és eredményesen elhelyezhessük a magyar sportlovat, ami a HSH, ahhoz el kell tudnunk helyezni a modern díjugrató sportlovak helyzetéhez képest. Amelynek megállapításához ki gyűjtöttem és összehasonlítottam a HSH méneskönyvi értékét a legeredményesebb méneskönyvekkel, melyek a BWP (Belgian Warmblood) a HANN (Hannoveraner) a HOLST (Holsteiner) és a KWPN (**Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland**). Ezt az összehasonlítást az első ábra tartalmazza.

### 5.1 Magyar sportló elhelyezése a nemzetközi sportlovak között

1.ábra: Összes kigyűjtött méneskönyv pontszámai 2021-től 2025-ig

(Forrás: Saját szerkesztés a FEI és a WBFSH adatai alapján.)



A rangsort egyértelműen a holland melegvérű (KWPN), a Selle Francais (SF) és a belga melegvérű (BWP) fajták vezetik, amelyek pontszámaik alapján folyamatosan hét és kilencezer között teljesítenek. A statisztikában szereplő fajták a pontjaikat a nemzetközi versenyen szereplő lovak eredményei alapján kapják, a szerezhető pontszámok értéke

a versenyek szintjének értékétől függ. Minnél rangosabb verseny annál több szerezhető pont, a csillagok számától függ a verseny nehézsége és rangsorolása.

A **SF (Selle Francais)** fajta mutatja a legerősebb növekedést, 6664 pontról 9046 pontra növekedve a vizsgált időszakban, 2025-re átvéve a vezetést.

A német fajták (**HANN** és **HOLST**) stabilan a középmezőnyben helyezkednek el, 6000–8000 pont körüli teljesítménnyel. Ezek a méneskönyvek adják a modern sportlótenyésztés megbízható bázisát.

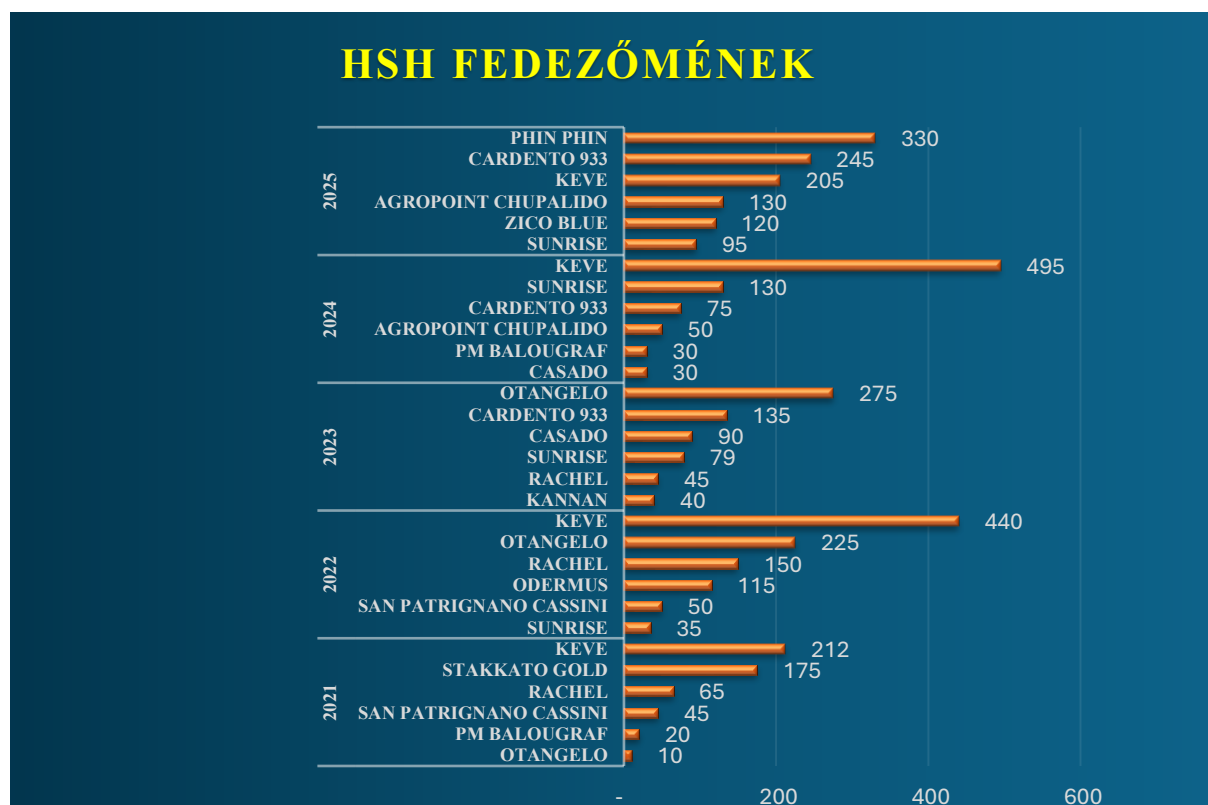
A **HSH** kategória pontszámai jelentősen alacsonyabbak, de folyamatosan növekvő tendenciát mutatnak: 2021-ben 527 pontról 2025-re **1125 pontra** emelkedtek.

A pontszámbeli különbség a nemzetközi elithez képest nagymértékű (az élmezőnyhöz képest többszörös). Ez a tény alátámasztja, hogy a magyar tenyésztés a **nemzetközi felzárkózás fázisában** van, és a korábban vizsgált Keve-vonal és az import genetika beépülése, főleg Chacco Blue, Stakkato Gold, nagy hatással vannak ezen pontszám növelésére.

## 5.2 A napjaink legeredményesebb ménei

**2.ábra:** 2021-2025 legeredményesebb HSH fedezőménjei a WBFSH pontszámai alapján:

(Forrás: Saját szerkesztés a FEI és a WBFSH adatai alapján.)



Az első vizsgált időszak a 2021-es szezon volt, mely a hazai tenyésztés sikerével indult: Keve mén 212 ponttal toronymagasan vezette a rangsort. Ez a kiemelkedő pontszám igazolta, hogy a magyar tenyésztési programokban aktívan használt Keve utódai (mint például a későbbi fejezetekben is említett JB Koronaőr) szerezték a legtöbb versenyszinten jegyzett pontot a belső rangsorban, bizonyítva a vérvonal kiemelkedő örökítő képességét. A második helyen a német (hannoveri/oldenburgi) vérvonalat képviselő Stakkato Gold végzett 175 ponttal, jelezve, hogy a modern, külföldi genetikák már ekkor is sikeresen integrálódtak a hazai programba. A harmadik helyezett Rachel 65 pontja a hazai sportlótenyésztés hagyományosabb vonalainak eredményességét mutatta.

2022-ben Keve tovább erősítette dominanciáját, pontszáma a rendkívüli, több mint kétszeres növekedésnek köszönhetően 440 pontra ugrott. Ez a teljesítmény Keve kulcsfontosságú utódainak (mint a nemzetközi szinten is sikeres JB Koronaőr) folyamatosan emelkedő és sikeres versenyteljesítményét jelzi a magasabb kategóriákban. Jelentős előrelépést mutatott a külföldi Otangelo mén, amely 10 pontról 225 pontra ugrott, a második helyre előresorolódva, a külföldi vérvonalak gyors térnyerését és azonnali eredményességét demonstrálva. A listáról viszont Stakkato Gold kiesett a top 6-ból, ami a sportlótenyésztés pontszám alapú rangsorainak ingadozását vetítette előre. Rachel pontszáma is nőtt (150 pont), megerősítve a tradicionális hazai vonalak stabilitását.

A 2023-as évben drasztikus változások következtek be, amelyek a magyar tenyésztés dinamikusságát tükrözték. Az új vezető az import vérvonalat képviselő Otangelo lett 275 ponttal, igazolva a külföldi genetika növekvő dominanciáját. Az igazi áttörést a globális elit vérvonalat képviselő Cardento 933 bekerülése jelentette 135 ponttal, amivel világossá vált, hogy a magyar sportlótenyésztés egyre szorosabban követi a globális trendeket. A hazai élmenő, a 2022-es vezető Keve viszont a sportlótenyésztés gyors átrendeződését jelezve kiesett a top 6-ból. Rachel pontszáma is esett (45 pont), ami a hagyományos vonalak átmeneti háttérbe szorulását mutatta a modern, importált genetikával szemben.

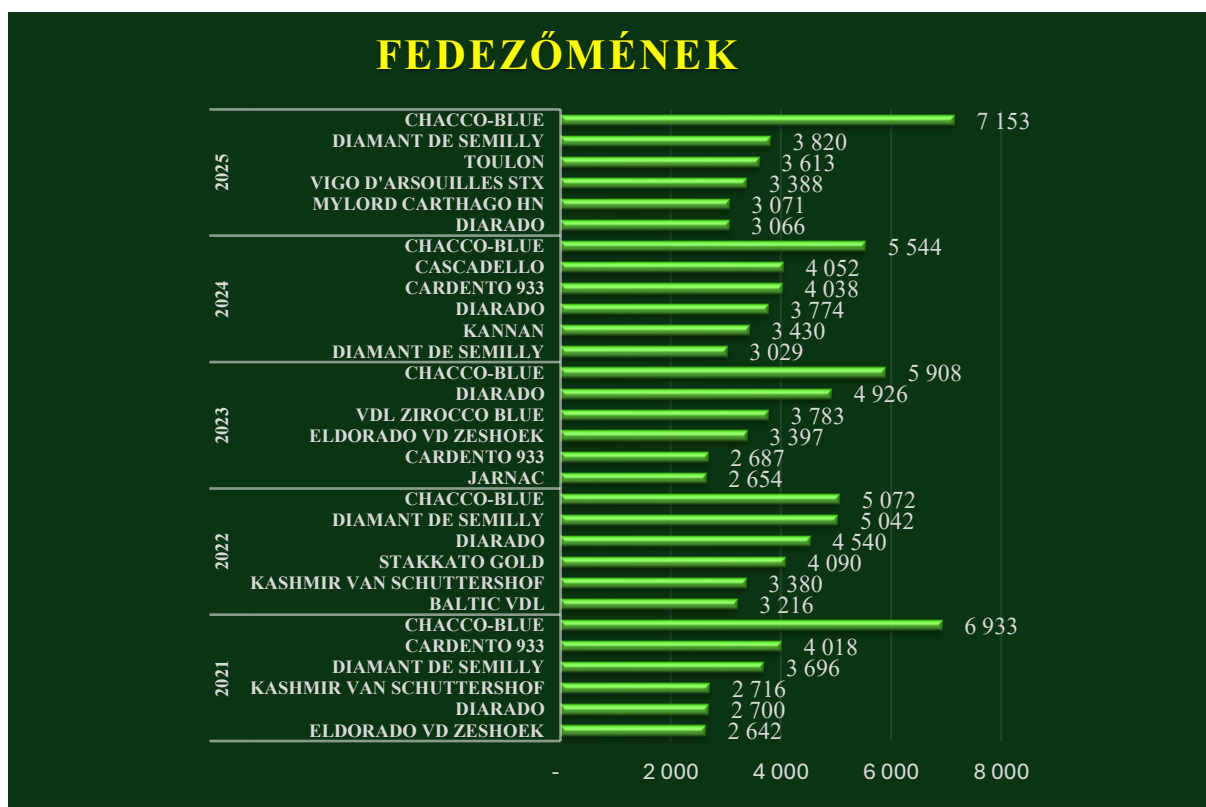
2024-ben a hazai tenyésztés visszavágott: a magyar mén, Keve ismét az élre tört, ráadásul a vizsgált időszakban a legmagasabb, 495 pontos pontszámot érte el. Ez a visszatérés és a rekord pontszám a hazai genetikai alap kitörő erejét és Keve kulcsfontosságú utódainak (JB Koronaőr) rendkívül sikeres szezonját bizonyította. A második helyen a szintén hazai Sunrise végzett 130 ponttal, a második legfontosabb

magyar vonal megbízható örökítő képességét igazolva. A 2023-as élvonalas Otangelo viszont ezúttal kiesett a listáról, ismét megerősítve a rangsorok gyors átrendeződését. Cardento 933 visszacsúszott a harmadik helyre (75 pont), jelezve, hogy az import genetika szerepe ingadozó, de továbbra is jelen van.

A 2025-ös év ismét a külföldi tenyésztés sikerét hozta. Az új vezető egy friss, import génállományt képviselő mén, Phin Phin lett 330 ponttal. Cardento 933 feljött a második helyre (245 pont), utódai stabilan magas pontszámot biztosítanak a hazai rangsorban. A hazai zászlóshajó, Keve 205 ponttal a harmadik helyre esúszott vissza, ami bár pontszámcsökkenést jelent, továbbra is kiemelkedő, és a hazai élmezőnyben zajló kiélezett versenyt jelzi. A hazai tenyésztési bázis megerősödését mutatja, hogy Agropoint Chupalido pontszáma nőtt, és a negyedik helyre lépett előre.

**3.ábra:** 2021-2025es legeredményesebb fedezőménjei a WBFSH pontszámai alapján

(Forrás: saját szerkesztés, a WBFSH és a FEI adatbázisa alapján)



Chacco-Blue minden évben, 2021-től 2025-ig toronymagasan vezette a listát, ami azt jelzi, hogy utódai messze a legtöbb nemzetközi pontot szerezték. 2021-ben 6933 ponttal, közel 3000 ponttal előzte meg a második helyezettet, jelezve vezető szerepét. Bár 2022-ben pontszáma esett (5072 pont), megőrizte abszolút dominanciáját. 2023-ban visszanyerte magas pontszámát (5908 pont), majd 2025-ben, 7153 ponttal zárta a listát, mellyel megerősítette dominanciáját.

Ez a folyamatos és elsöprő dominancia teszi Chacco-Blue-t a díjugrató sportlótenyésztés legbefolyásosabb apaménjévé, amelynek vérvonala egyúttal a magyar tenyésztés számára is alapvető genetikai iránymutatást ad (Hannoveraner verband, 2025).

Chacco-Blue mögött a rangsor rendkívül szoros versenyt mutat, amelyben a második helyezettek gyorsan cserélődnek, bizonyítva a modern sportlótenyésztés dinamikus jellegét:

2021-ben Cardento 933 (4018 pont) állt a második helyen, míg Diamant de Semilly (3696 pont), mint világszínvonalú alapító mén, volt a harmadik (Holsteiner verband, 2025).

2022-ben drasztikus eltolódás történt az élmezőnyben: Diamant de Semilly hatalmas pontnövekedéssel (5042 pont) feljött a második helyre, a Chacco-Blue vérvonal legfőbb kihívójává válva. Ekkor ugrott be az első ötbe Stakkato Gold (4090 pont) is, jelezve a vérvonal rendkívüli térnyerését, ami a magyar tenyésztésben is kulcsszerepet játszott. Diarado stabilan a 4. helyen állt (4540 pont), mint konszolidált top tenyészmén.

2023-ban Diarado (4926 pont) vette át a második pozíciót Diamant de Semilly helyét, jelezve utódainak folyamatosan stabil teljesítményét. A rangsorban megerősödött a modern holland vérvonal is, VDL Zirocco Blue és Eldorado VD Zeshoek jelentős előrelépést mutatott, míg Cardento visszatért az első ötbe (KWPN, 2025).

2024 ismét új, gyorsan feltörekvő vérvonalat hozott: Cascadello (4052 pont) azonnal a második helyre állt, utódai rendkívül produktív szezont zártak. Cardento 933 visszajött a 3. helyre, megbízható örökítőként megerősítve helyét a top 5-ben. Kannan is hatalmas ugrást produkált a lista élére, bizonyítva erős belga/holland vérvonalának hosszú távú örökítő értékét, míg Diarado visszacsúszott.

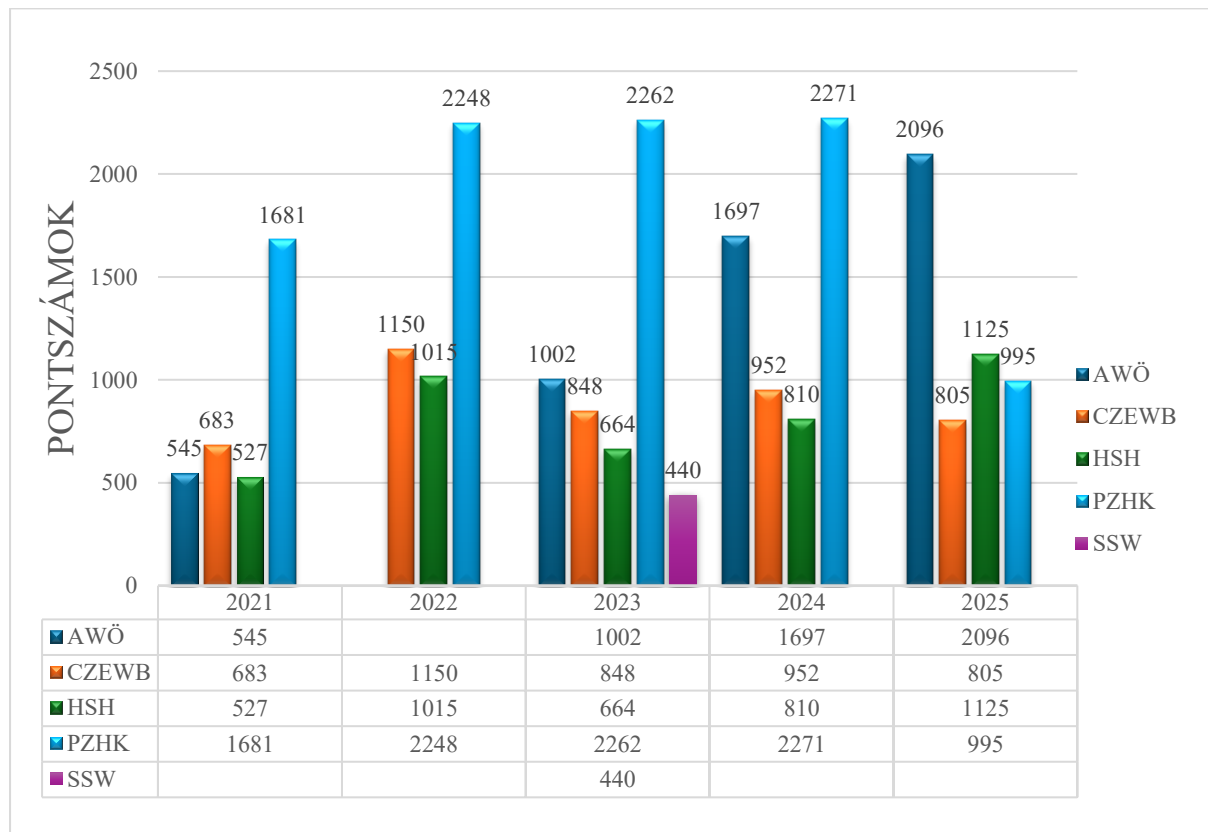
2025-ben a lista ismét átrendeződött: Diamant de Semilly visszatért a második helyre (3820 pont), megerősítve tartós örökítő értékét. Toulon és Vigo d'Arsouilles STX is jelentős előrelépést mutatott, a fiatalabb, rendkívül eredményes származást képviselve. Diarado viszont visszaszorult a 6. helyre (3066 pont), jelezve a globális rangsor kiélezett versenyét.

A WBFSH rangsorok egyértelműen bemutatják, hogy bár a Chacco-Blue dominancia állandó, a mögötte lévő mezőnyben folyamatosan versenyeznek az alapító mének (Diamant de Semilly) és a dinamikus feltörekvő, új vonalak (Cascadello, Toulon), ami iránymutató a magyar sportlótenyésztők számára a vérvonalak kiválasztásánál és az import genetika használatáról szóló döntések meghozatalánál.

A ménrangsorokat a Chacco-Blue vérvonal dominálja, amely a vizsgált időszakban stabilan a legmagasabb pontszámmal (7000 pont körül) rendelkezett, aláhúzva a robbanékony erő és az atlétikusság örökítésének fontosságát. A nemzetközi fajták közül a Selle Français (SF), a KWPN és a BWP tartósan 7000–9000 pont közötti teljesítménnyel uralják a piacot.

**4.ábra:** Közép európai méneskönyvek pontszámai 2021-től 2025-ig

(Forrás: Saját szerkesztés a FEI és a WBFSH adatai alapján.)



Ez a diagram rendkívül fontos, mivel a korábbi globális elemzés után közvetlenül a magyar sportlótenyésztés versenytársaira és környezetére fókuszál. A grafikon a Közép-Európai régió méneskönyveinek eredményességét hasonlítja össze a 2021 és 2025 közötti időszakban elért pontszámok alapján.

A 2021 és 2025 közötti időszakban az öt vizsgált közép-európai nemzeti méneskönyv (AWÖ, CZEWB, HSH, PZHK, SSW) teljesítményének analízise alapvető regionális versenyképes átalakulást mutat. A tenyésztési pontszámok időbeli alakulása arra utal, hogy a régióban egy trendforduló ment végbe, amely a korábbi számottevő vezető felbomlásával és egy új, dinamikus modell előretörésével járt.

A PZHK (Lengyel) méneskönyv az időszak kezdeti szakaszában a mennyiségi regionális dominancia modelljét képviselte, vezető szerepet betöltve a régióban. A pontszámok folyamatos emelkedése, amely a 2024-ben elért 2271 pontos regionális csúcsban maximalizálódott, a lengyel tenyésztési bázis erejének és minőségének nagyságrendi fölényét igazolta. A 2025-ös évben azonban drasztikus leépülés következett be: a pontszám közel 56%-os visszaeséssel 995 pontra zuhant. Ez a hirtelen összeomlás a lengyel tenyésztési szektorban bekövetkezett jelentős tenyésztési programhibájára vagy a tenyésztési kritériumok nem tervezett, súlyos hatású módosítására utal, amely alapvetően megváltoztatta a regionális erőviszonyokat.

A PZHK teljesítményének összeomlásával párhuzamosan az AWÖ (Osztrák) méneskönyv a legsikeresebb programhatást mutatta fel. A 2021-es 545 pontról induló, folyamatosan gyorsuló növekedési pálya azt demonstrálja, hogy az osztrák tenyésztési modell szervezeti és genetikai szinten egyaránt fenntartható és drasztikus fejlődési pályán van. Az AWÖ 2025-ben elért 2096 pontos teljesítménye, a korábbi vezető pontszámának közel négyszeresére növelésével, az osztrák tenyésztési modell versenyképes sikerét igazolja, amely az összeomló PZHK-t megelőzve vált a régió új versenyképes vezetőjévé.

A CZEWB (Cseh) méneskönyv, bár ingadozásokkal jellemezhető, de sikeresen bemutatta, hogy képes megbirkózni a feladattal, amit ez a régió követel. A program képes volt sikeres újjáépülést végrehajtani a vizsgált időszak végére, 2025-ben 1125 pontos új csúcst elérve. Ezzel a CZEWB nemcsak a PZHK (995 pont) programját előzte meg a rangsorban, hanem erőteljes felzárkózásával a régió második legerősebb programjává vált.

A HSH méneskönyv teljesítményét az instabil ingadozás jellemezte: a 2022-es 1015 pontos csúcsteljesítményt 2023-as visszaesés követte. A 2025-ös 805 pontos eredmény a Csekonics Program hatékonyságának instabilitását sugallja a vizsgált időszak végén. A magyar tenyésztési program nem tudta beváltani az ígéreteket a régióban. Lemaradt az AWÖ és a CZEWB mögött, és 2025-ben a legsikeresebb évétől elmaradó pontszámot produkált. Ez az állandóságra utaló tendencia azt jelzi, hogy a Csekonics Program genetikai és szervezeti eredményei még nem garantálják a stabil, regionális vezető pozíciót.

Összefoglalva, a 2025-ös év fordulópontot jelent a közép-európai lótenyésztés rangsorában: A Lengyel tenyésztés (PZHK) programja során a teljesítmény folyamatosan csökkent. Az Osztrák tenyésztés (AWÖ) dinamikus és váratlan növekedéssel vált a régió versenyképes vezetőjévé (2096 pont). A Cseh tenyésztés (CZEWB) erőteljes alkalmazkodó képessége

felzárkózott a második helyre (1125 pont). A magyar méneskönyv (HSH) a középmezőny alsó felében maradt (805 pont), és nem tudta kihasználni a lengyelek visszaesését adta lehetőséget a vezető pozíció megszerzésére. Ez az elemzés azt támasztja alá, hogy az AWÖ által képviselt tenyésztési modell volt a legsikeresebb tenyésztés a vizsgált időszak végén, míg a HSH számára kritikus fontosságú a programeredmények stabilizálása a további versenyképesség biztosításához.

## 6. Következtetések és Javaslatok

A nemzetközi adatok egyértelműen igazolják, hogy a globális tenyésztést a sportteljesítményen alapuló, rendkívül szigorú szelekció vezérli.

A ménrangsorokat a Chacco-Blue vérvonal dominálja, amely a vizsgált időszakban stabilan a legmagasabb pontszámmal (7000 pont körül) rendelkezett, aláhúzva a robbanékony erő és az atlétikusság örökítésének fontosságát. A nemzetközi fajták közül a Selle Français (SF), a KWPN és a BWP tartósan 7000–9000 pont közötti teljesítménnyel uralják a piacot.

Magyar Sportló Helyzete (HSH): A Magyar Sportló (HSH) méneskönyvének összesített teljesítménye a vizsgált években folyamatosan növekedett (2021-ben 527 pontról 2025-re 1125 pontra), ami a tenyésztési munka sikerét jelzi. Azonban az élmezőnyhöz képest fennálló 5–8-szoros pontkülönbség rávilágít, hogy a hazai állomány még a felzárkózási fázisban van, és a nemzetközi élvonal eléréséhez még jelentős genetikai ugrásra van szükség, amely két féle képpen érhető el, import örökítő anyaggal való fedeztetéssel, illetve olyan ménállomány javítás, szigorúbb szelekció, ami garantálná az állomány hígulásának a meggátlását.

Az MSLT belső rangsorai (ahol a hazai pontszámok 205 és 495 pont között mozogtak a vizsgált időszakban) igazolják, hogy a magyar tenyésztés egyidejűleg támaszkodik a bevált hazai alapokra és az import genetikára.

Az élmezőnyben zajló gyors váltakozások Otangelo (2023) és Phin Phin (2025) vezetésével megmutatja, hogy az import elit genetika azonnali, de nem feltétlenül tartós teljesítménynövekedést eredményez. Ez a dinamika azt is jelzi, hogy a magyar lovasok a hazai sikerek eléréséhez aktívan és agresszíven használják az embrió-átültetés és a mélyhűtött sperma nyújtotta technológiai előnyöket. Ezáltal próbálva fejlődni.

A rangsorok éves átrendeződése bizonyítja, hogy az MSLT tenyésztési programja valóban az elért valós versenyteljesítményen alapul, amely gyorsan jutalmazza a sikeres utódokat adó méneket, függetlenül azok származásától.

Összefoglalva, a magyar sportlótenyésztés dinamikus és ígéretes jövő előtt áll. Az eredmények azt mutatják, hogy a tudatos, teljesítményalapú tenyésztési döntésekkel és a globális elit genetikájának okos használatával reális esély van arra, hogy a Magyar Sportló a következő években csökkentse a pontszámbeli hátrányt, és bekerüljön a nemzetközi versenyszféra stabil élmezőnyébe.

## 7. Összefoglalás

Szakdolgozatom során átfogó elemzést készítettem a magyar díjugrató lovak tenyésztésének jelenlegi helyzetéről, annak történeti háttéréről, valamint a nemzetközi és hazai vérvonalak 2021 és 2025 közötti teljesítményének szigorú, adatalapú vizsgálatáról. A kutatás fő célja a magyar sportlótenyésztés (MSLT) versenyképességének felmérése volt a globális piac viszonyai között, különös tekintettel a teljesítményalapú szelekció érvényesülésére.

A dolgozat bizonyítja, hogy a nemzetközi sportlótenyésztést néhány, genetikailag kiemelkedő apamén utódainak abszolút dominanciája határozza meg. Az elemzett WBFSH/FEI adatok alapján a vizsgált időszakban a Chacco-Blue vérvonal volt a legmeghatározóbb, stabilan 7000 pont feletti eredményével uralva a globális rangsorokat. Ez a mén képezi azt a genetikai alapot, amely az atlétikusságot, a robbanékony erőt és a legmagasabb szintű ugróképeséget garantálja. A mögöttes elit mezőnyben folyamatosak voltak a változások: a stabil Diarado és Diamant de Semilly mellett olyan, gyorsan feltörekvő vonalak jelentek meg, mint Toulon és Vigo d'Arsoilles STX, jelezve, hogy a globális tenyésztés szigorúan a valós versenyeredményekre fókuszál. Fajta szempontjából a Selle Français (SF) és a KWPN méneskönyvek vitték a prímét, több ezer ponttal megelőzve a többi fajtát, ezzel bebizonyítva, hogy a nemzetközi lótenyésztés magasabb szintet képvisel.

A Magyar Sportlótenyésztők Országos Egyesülete (MSLT) belső rangsorának elemzése rávilágított a hazai tenyésztés dinamikus, de változatos jellegére, amelyet a hagyomány és az agresszív import genétika közötti harc jellemez. A magyar sportló (HSH) méneskönyve folyamatos, de lassú növekedést mutatott (527 pontról 1125 pontra nőtt a vizsgált évek alatt), azonban a globális élmezőnyhöz képest még mindig jelentős volt az elmaradás.

A kutatás rávilágít, hogy a magyar díjugrató sportlótenyésztés kritikus átmeneti szakaszban van. A jövőbeli siker kulcsa a kettős stratégia következetes folytatása: a hazai, sikeres vonalak (Keve) fenntartása és célzott erősítése, miközben folyamatosan, tudatosan integrálják a globális rangsorban vezető, genetikailag bizonyított méneket (pl. Chacco-Blue utódok, Toulon) az állományba. A magyar tenyésztés dinamikus, teljesítményalapú volta megfelelő alapot teremt ahhoz, hogy a Magyar Sportló a következő generációkban sikeresen csökkentse a nemzetközi élmezőnyhöz képest fennálló pontszámbeli hátrányt.

## **8. Köszönetnyilvánítás**

Az egyetemi éveim során sok embernek tartozom köszönettel, akik nélkül nem tartanák itt, ahol most vagyok. Első sorban Abayné dr. Hamar Enikőnek szeretnék köszönetet nyilvánítani a rengeteg segítségért, tanácsért és támogatásért, amit a dolgozatírás alatt, kaptam tőle, az egyetemi éveim során. Köszönöm Horváth Lillának, aki a dolgozatom külső konzulense és az egyetemi tanulmányi éveim során mindenben támogatott és segített. A legnagyobb hálával a barátaimnak és családtagjaimnak Kiss Róbertnek, Kiss Katalinnak, vőlegényemnek Komjáthy Richárdnak köszönöm, akik a szakdolgozatom folyamán folyamatosan mellettem voltak és a reményvesztett időszakokban visszatereltek a megfelelő útra. Legutolsó sorban köszönöm az edzőimnek Pirik Zsoltnak és Kiss Dominikának a háttértudás megszerzéshez, több éven keresztül edzések és versenyek során megszerzett tapasztalatok. Hálás lehetek a lovaimnak Kenyon Z-nek és Pankának, akik nélkül nem szerettem volna meg a lovassportot és nem jártam volna utána ennyire részletesen a témának.

Végző soron pedig köszönöm a Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetemnek azt a rengeteg tudást és kvalitást, amit átadtak az egyetem oktatói és dolgozói ilyen magas színvonallal és becsületesen, és segítettek azzá válni, aki ma is vagyok.

## 9. Irodalmi források

1. *A Díjugratás története.* Megjelenés helye: G-portál.  
forrás:<https://somoigyifoto.gportal.hu/gindex.php?pg=33801695> [N.a.] Szerző:  
Anonym
2. *Az MSLT tenyésztési filozófiája* (2018) Szerző: Anonym  
Forrás: <https://mslt.hu/az-mslt-tenyesztesi-filozofiaja/> (utoljára megnyitva 2025.05.20)
3. Hecker W. (1986) -*Irányelvek a lovaglás és hajtás számára 1. Kötet*  
Kiadó: A mezőgazdasági és élelmiszerügyi minisztérium információs központja
4. Hecker W. Kiadás: [N.a] *Irányelvek a lovaglás és hajtás számára 2. Kötet*  
A mezőgazdasági és élelmiszerügyi minisztérium információs központja
5. Szollár I. (2021) *Lótenyésztés Mezőhegyesen 1961-2004*  
Kiadó: Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt.
6. Ernst J.: (1920-1944) -*100 éves a magyar lovassport történetéből*  
Kiadó: [N.a]
7. Ervin L. (2023) *Fajta leírás: Magyar sportló*  
Forrás: <https://androbit.net/fajta-leirasa-magyar-sportlo/>
8. *Federation Equestre Internationale (FEI)* (2025)  
Forrás: <https://www.fei.org/>
9. *Hannoveraner Verband* (2025)  
Forrás: <https://en.hannoveraner.com/>
10. *Holsteiner Verband* (2025)  
Forrás: <https://www.holsteiner-verband.de/en/verband/das-holsteiner-pferd>
11. JÓNÁS S. – KOMLÓSI I. – POSTA J. – MIHÓK S. (2008)  
*The jumping capacity of young horses predicted by stifle-hock-fetlock angulation in free-jumping.* = *Állattenyésztés és Takarmányozás.*  
Oldal: 57. 1. 39-54.p. ö: hun. b:54.p
12. KISS I. (2005) *A díjugratósport kialakulása.* = *Lovas Nemzet.*  
Oldal: 11. 5. 10-12.p.
13. *KWPN Royal Dutch Sport Horse* (2025)  
Forrás: <https://www.kwpn.org/>
14. *Lovassportok bemutatás* (2006). Szerző: Anonym. Megjelenés helye: lovasok.hu. forrás:  
<https://www.lovasok.hu/lovassportok/lovassportok-bemutatasa/>
15. *Magyar Sportló* (2025) Szerző: Anonym  
Megjelenés: Magyar sportlótenyésztők és félvér tenyésztők országos egyesülete

- Forrás: <https://mlosz.hu/lofajtak/magyar-sportlo>
16. *Magyar sportló* (2013) Szerző: Anonym Megjelenés: lovasok.hu  
Forrás: <https://www.lovasok.hu/lotenyesztes/lofajtak/magyar-melegveru-sportlo/>
17. *Magyar Sportló* (2024) Szerző: Anonym Megjelenés: Riderline  
Forrás: <https://riderline.hu/magazin/2024/magyar-sportlo>
18. *Magyar Sportló* Megjelenés: nincs adat Szerző: Anonym Megjelenés: Antares-Bécsi lovasudvar  
Forrás: <https://becseilovasudvar.unas.hu/cpg/543744/Magyar-sportlo>
19. *Ménkatalógus* Szerző: Anonym Megjelenés: [N.a]  
Forrás: <https://mslt.hu/menkatalogus/>
20. *Nemzetközi lovasversenyek története* (2023). Szerző: Ernst J. – Babochay Gy. – Szotyori N. K. Forrás:  
<https://www.lovasok.hu/lovassportok/nemzetkozi-lovasversenyek-tortenete/>
21. Némethy Bertalan: *A Némethy-módszer* Kiadás: [N.a] Kiadó: [N.a]
22. PATAKI B. *A díjugratás.* = Kistermelők Lapja. – (2010)  
Oldal: 54. 1. 42-43.p.
23. Panyi Gy. (2018) *Te tudtad? Az ugratás halódó királya a magasugratás*  
Forrás: [https://envokazoregsam.blog.hu/2018/12/10/te\\_tudtad\\_az\\_ugratas\\_halo\\_do\\_kiralya\\_a\\_magasugratas](https://envokazoregsam.blog.hu/2018/12/10/te_tudtad_az_ugratas_halo_do_kiralya_a_magasugratas)
24. Scuderia SA (2024) Szerző: Cliniza SA ZRT  
Forrás: <https://clinica-sa.com/hu/>
25. *Sportlovak* (2018) Szerző: Anonym Megjelenés: Pataki Ménes  
Forrás: <https://patakimenes.hu/sportlovak>
26. *Mindanyiunk büszkeségei- a magyar lófajták.* Szélesi F. (2022)  
Forrás: [https://www.agraroldal.hu/magyar-lofajtak\\_img-1.html](https://www.agraroldal.hu/magyar-lofajtak_img-1.html)
27. *Teljesítményre tenyésztve* Szerző: Anonym Megjelenés: Nincs Adat  
Megjelenés: HSH. Auction Forrás: <https://hsh.auction/hu/rolunk>
28. *Versenykategóriák díjugratás* (2024) Szerző: Anonym  
Forrás: <https://www.lovasok.hu/lovassportok/dijugratas/versenykategoriak-dijugratas/>
29. *World Breeding Federation for Sport Horses (WBFSH)* (2025)  
Forrás: <https://wbfs.com/>

## 10. Ábrák és táblázatok jegyzéke

**1.ábra:** Összes kigyűjtött méneskönyv pontszámai 2021-től 2025-ig 20o.

**2.ábra:** 2021-2025es legeredményesebb HSH fedezőménjei a WBFSH pontszámai alapján 21o.

**3.ábra:** 2021-2025es legeredményesebb fedezőménjei a WBFSH pontszámai alapján 23o.

**4. ábra:** Közép európai méneskönyvek pontszámai 2021-től 2025-ig 25o.

**1.táblázat:** nemzetközi versenyek rövidítések és jelentése 9o.

**2.táblázat:** Kiemelt ménék a tenyésztésben 14o.

**3.táblázat:** A'' Törzskönyvi Osztály – Ez az osztály tartalmazza azokat a méneket, amik a magyarsportlótenyésztés fő irányát képviselik. 15o.

**4.táblázat:** B'' Törzskönyvi Osztály (Nemesítő fajta) - ez az osztály a fajta nemesítését segíti, különleges vérvonalakat tartalmaz. 16o.

**5.táblázat:** C'' Törzskönyvi osztály (célpárosítás) – a korlátozott tenyésztési engedéllyel rendelkező méneket fedi le. 17o

**6.táblázat:** Kancák felvételi követelményei a Főtörzskönyvbe – regisztrációja a származás, küllem alapján történik 17o.

**MATE Szervezeti és Működési Szabályzat**

**III. Hallgatói Követelményrendszer**

**III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat**

**6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /**

**diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója**

**4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)**

**NYILATKOZAT**

**a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió<sup>1</sup> nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről**

A hallgató neve: \_\_\_\_\_ Kiss Krisztina \_\_\_\_\_  
A Hallgató Neptun kódja: \_\_\_\_\_ XRZEH8 \_\_\_\_\_  
A dolgozat címe: \_\_\_\_\_ Magyarország Díjugrató Lovak múltja és jelene \_\_\_\_\_  
A megjelenés éve: \_\_\_\_\_ 2025 \_\_\_\_\_  
A konzulens intézetének neve: \_\_\_\_\_ Állattenyésztési Tudományok Intézet \_\_\_\_\_  
A konzulens tanszékének a neve: \_\_\_\_\_ Állattenyésztéstechnológiai és Állatjóléti Tanszék \_\_\_\_\_

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió<sup>2</sup> egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: \_\_\_\_\_ 2025 \_\_\_\_\_ év \_\_\_\_\_ 11 \_\_\_\_\_ hó \_\_\_\_\_ 08 \_\_\_\_\_ nap

  
Hallgató aláírása

<sup>1</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

<sup>2</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

## NYILATKOZAT

**Kiss Krisztina** (név) (hallgató Neptun azonosítója: XRZEH8) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgotat/szakdolgotat/diplomadolgotat/portfóliót<sup>1</sup> áttekinttem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgotat/szakdolgotat/diplomadolgotat/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom<sup>2</sup>.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem<sup>3</sup>

Kelt: 2025 év november hó 10. nap



belső konzulens

---

<sup>1</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

<sup>2</sup> A megfelelő aláhúzendó.

<sup>3</sup> A megfelelő aláhúzendó.

## Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

### 1. Általános adatok

Hallgató neve:	Kiss Krisztina
Neptun-kódja:	XRZEH8
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	<input checked="" type="checkbox"/> BSc/BA <input type="checkbox"/> MSc/MA <input type="checkbox"/> Doktori (PhD) <input type="checkbox"/> Egyéb: .....
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozat- 5. Munkaterv végrehajtása
A munka címe:	Magyarország díjugrató lovak múltja és jelene

\* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

### 2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

*(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)*

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

*(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)*

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

*(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)*

### 3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

#### I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

*(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)*

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
fordítás, ötletelés	Gemini	X

#### II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

*(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)*

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója, elérhetősége	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

X	X	X	X
---	---	---	---

**3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)**

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

*Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.*

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....  
.....  
.....  
.....

**4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:**

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

**Kelt:** Komárno Budovateľska, 2025. november hó 08. nap

*Kriszta Kisková*  
.....

Hallgató aláírása

*Agnes Hanová*  
.....

Konzulens/Témavezető aláírása